A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2013. február 21.*

„Szociális biztonság — 1408/71 rendelet — 72. cikk, a 78. cikk (2) bekezdésének b) pontja és a 79. cikk (1) bekezdésének a) pontja — Árvasági családi ellátások — A biztosítási és a szolgálati időszakok összesítése — A túlélő szülő által másik tagállamban teljesített időszakok — A figyelembevétel elmulasztása”

A C-619/11. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a tribunal du travail de Brüsszel (Belgium) a Bírósághoz 2011. november 30-án érkezett, 2011. november 15-i határozatával terjesztett elő az előtte

**Patricia Dumont de Chassart**

és

az **Office national d’allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS)**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök, E. Jarašiūnas, A. Ó Caoimh (előadó), C. Toader és C. G. Fernlund bírák,

főtanácsnok: P. Mengozzi,

hivatalvezető: V. Tourrès tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. november 7-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– P. Dumont de Chassart képviseletében F. Hachez és T. Delahaye ügyvédek,

– a belga kormány képviseletében L. Van den Broeck és M. Jacobs, meghatalmazotti minőségben, segítőik: J. Vanden Eynde és L. Delmotte ügyvédek,

– az Európai Unió Tanácsa képviseletében E. Sitbon, M. Veiga és S. Cook, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében V. Kreuschitz és G. Rozet, meghatalmazotti minőségben.

* Az eljárás nyelve: francia.

a főtanácsnok indítványának a 2012. december 13-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

## Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel (HL 1997. L 28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 3. o.) módosított és naprakésszé tett, valamint az 1999. április 29-i 1399/1999/EK tanácsi rendelettel (HL L 164., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 354. o.) módosított, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet (HL L 149., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 35. o.) (a továbbiakban: 1408/71 rendelet) 72. cikkének, 78. cikke (2) bekezdése b) pontjának és 79. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a P. Dumont de Chassart és az Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés (munkavállalók országos családi támogatási hivatala, a továbbiakban: ONAFTS) között, annak kapcsán folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő, hogy az utóbbi megtagadta az előbbi számára fia jogcímén az árvasági ellátás odaítélését.

## Jogi háttér

### *Az Unió szabályozása*

3 Az 1408/71 rendelet 1. cikkének a) pontja előírja, hogy e rendelet alkalmazásában a „munkavállaló" kifejezés különösen azt jelöli, aki akár kötelezően, akár szabadon választható folytatólagos biztosítás keretében a munkavállalókra vonatkozó szociális biztonsági rendszerek ágaiba tartozó egy vagy több kockázattal szemben biztosított.

4 Az említett rendeletnek „[a] rendelet személyi hatálya" című 2. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) E rendelet vonatkozik azokra a munkavállalókra vagy önálló vállalkozókra és diákokra, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartoznak vagy tartoztak, és akik a tagállamok egyikének állampolgárai, illetve azokra a hontalanokra vagy menekültekre, akiknek a lakóhelye valamely tagállam területén található, illetve ezek családtagjaira és túlélő hozzátartozóira.

(2) E rendelet vonatkozik a munkavállalók, önálló vállalkozók, diákok állampolgárságától függetlenül az egy vagy több tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozó ilyen személyek azon túlélő hozzátartozóira, akik valamely tagállam állampolgárai, illetve valamely tagállam területén lakóhellyel rendelkező menekültek vagy hontalanok."

5 Az említett rendelet 4. cikkének (1) bekezdése ekként rendelkezik:

„E rendelet alkalmazandó a következő szociális biztonsági ágakat érintő valamennyi jogszabályra:

[...]

c) öregségi ellátások;

[...]

h) családi ellátások."

6 Az 1408/71 rendelet III. címének „[c]saládi ellátások[kal]” kapcsolatos 7. fejezetében szereplő, „A biztosítási, szolgálati vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi idő összesítése” című 72. cikke kimondja:

„Ha egy tagállam jogszabályai szerint az ellátásokra való jogosultság megszerzése a biztosítási, szolgálati vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi idő megszerzésétől függ, ezen állam illetékes intézménye a szükséges mértékben figyelembe veszi a más tagállamok területén szerzett biztosítási, szolgálati vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi időt, mintha azt az általa alkalmazott jogszabályok szerint szerezték volna.”

7 Az 1408/71 rendelet III. címében szereplő, „Ellátások nyugdíjasok gyermekei számára és árvaellátás” címet viselő 8. fejezet tartalmazza az „árvák” című 78. cikket, amelynek szövege a következő:

„(1) E cikk alkalmazásában »ellátás« a családi támogatás, illetve szükség esetén a kiegészítő vagy különleges árvaellátás.

(2) Az árvaellátást a következő szabályoknak megfelelően nyújtják, függetlenül attól, hogy az árva vagy az eltartásáról gondoskodó természetes vagy jogi személy melyik tagállamban rendelkezik lakóhellyel [helyesen: melyik tagállamban rendelkezik lakóhellyel, vagy melyik tagállamban letelepedett]:

a) az egy tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozott [helyesen: korábban valamely tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozó] elhunyt munkavállaló vagy önálló vállalkozó árvájának, e tagállam jogszabályainak megfelelően;

b) több tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozott elhunyt munkavállaló vagy önálló vállalkozó árvájának:

   i. azon tagállam jogszabályainak megfelelően, amelyben az árva lakóhellyel rendelkezik, feltéve hogy – szükség esetén a 79. cikk (1) bekezdése a) pontja rendelkezéseinek figyelembevételével – az (1) bekezdésben említett ellátások valamelyikére ezen állam jogszabályai szerint jogosultság áll fenn;

[...]”

8 Az említett rendelet ugyanezen 8. fejezetében „[a] nyugdíjasok eltartott gyermekei számára nyújtott ellátásokra és az árvaellátásra vonatkozó közös rendelkezések” címet viselő 79. cikk szövege a következő:

„(1) A 77., 78. és 78a. cikk szerinti ellátásokat az e cikkek rendelkezéseinek alkalmazása során meghatározott jogszabályok szerint, az e jogszabályok alkalmazására köteles intézmény nyújtja saját költségén, mintha az elhunyt csak az illetékes állam jogszabályainak hatálya alá tartozott volna.

Ugyanakkor:

a) ha e jogszabályok előírják, hogy az ellátásokra való jogosultság megszerzése, fenntartása vagy feléledése a biztosítási idő vagy a szolgálati idő tartamától függ, ezt az időtartamot – ha szükséges – adott esetben a 45. vagy a 72. cikk rendelkezéseinek figyelembevételével kell meghatározni;

[...]”

9 Az említett rendeletnek az „[e]gyes tagállamok jogszabályainak alkalmazására vonatkozó különös szabályok” című VI. melléklete értelmében:

„A BELGIUM

[...]

7. A rendelet 72. cikke és 79. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében a másik tagállam jogszabályai szerinti szolgálati, illetve biztosítási időt figyelembe kell venni, ha a belga jogszabályok szerinti ellátásokra való jogosultságnak az a feltétele, hogy a munkavállalókra vonatkozó rendszer keretében járó családi ellátásokra jogosító feltételek egy meghatározott korábbi időszakban teljesüljenek.

[...]”

10 Az 1408/71 rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 1972. március 21-i 574/72/EGK tanácsi rendelet 15. cikke a 118/97 rendelet által módosított és naprakésszé tett változatában, amely tartalmazza az időszakok összesítésére vonatkozó általános szabályokat, többek között így rendelkezik:

„(1) A[z] [1408/71] rendelet 18. cikkének (1) bekezdésében, 38. cikkében, 45. cikkének (1)–(3) bekezdésében, 64. cikkében, valamint 67. cikkének (1) és (2) bekezdésében említett esetekben a biztosítási idők összesítése a következő szabályok szerint történik:

a) az egy tagállam jogszabályai szerint szerzett biztosítási vagy tartózkodási időhöz annyit kell hozzáadni a más tagállamok jogszabályai szerint szerzett biztosítási vagy tartózkodási időből, amennyi az ellátásokra való jogosultság megszerzése, fenntartása vagy feléledése céljából az első tagállam jogszabályai szerint szerzett biztosítási vagy tartózkodási idő kiegészítése érdekében szükséges, feltéve hogy ezek a biztosítási vagy tartózkodási idők nem esnek egybe. […]

[...]”

*A belga szabályozás*

11 A lois coordonnées du 19 décembre 1939 relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés (a munkavállalók családi támogatásairól szóló, egységes szerkezetbe foglalt 1939. december 19-i törvények; a továbbiakban: egységes szerkezetbe foglalt törvények) 56a. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy csak azok az árvák jogosultak az árvák részére előírt mértékű családi támogatásra, akiknek az egyik szülő halála időpontjában vagy az elhunyt vagy a túlélő szülője a halálesetet közvetlenül megelőző tizenkettő hónap során ugyanezen egységes törvények alapján teljesítette a legalább hathavi átalánytámogatás megszerzéséhez szükséges feltételeket.

## Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

12 P. Dumont de Chassart belga állampolgár a szintén belga állampolgársággal rendelkező G. Descampe özvegye. A házaspár egyetlen gyermeke Diego Descampe, szintén belga állampolgár, 2000. január 23-án született.

13 A Bíróság rendelkezésére álló iratokból következik, hogy P. Dumont de Chassart 1993. szeptember 28. és 2008. augusztus 31. között munkavállalóként dolgozott Franciaországban. G. Descampe a maga részéről 1968 és 1976 között, valamint 1987 és 1998 között Belgiumban, 1998 és 2002 között pedig

Franciaországban dolgozott munkavállalóként. G. Descampe ezt követően nem dolgozott, és „korengedményes nyugdíjasként” kizárólag megtakarításaiból élt Franciaországban, anélkül hogy bármilyen juttatást kapott volna.

14 2008. április 25-én G. Descampe elhunyt Franciaországban.

15 2008. augusztus 31-én P. Dumont de Chassart fiával visszaköltözött Belgiumba, ahol miután munkavállalóként hozzávetőleg egy hónapot dolgozott, munkanélkülivé vált.

16 2008. október 13-án P. Dumont de Chassart fia javára árvasági családi támogatás iránti kérelmet nyújtott be az ONAFTS-hoz.

17 2009. február 4-én továbbá azt kérte az ONAFTS-tól, hogy 2008. szeptember 1-jétől a gyermeküket egyedül nevelő szülőknek járó kiegészítésben részesülhessen.

18 2009. március 9-én az ONAFS tájékoztatta P. Dumont de Chassart-t arról, hogy családi ellátásokban részesül a Belgiumban 2008. szeptember 1-jétől végzett szakmai tevékenysége alapján.

19 2009. április 6-án az ONAFTS emellett jelezte P. Dumont de Chassart részére, hogy 2008. október 1-jétől kezdődően a gyermeküket egyedül nevelő szülőknek járó kiegészítésben részesül.

20 Az ONAFTS 2009. október 20-án hozott határozatában azonban elutasította az érdekelt árvasági családi támogatás iránti kérelmét azzal az indokkal, hogy a G. Descampe halálát közvetlenül megelőző tizenkettő hónap során az utóbbi egységes szerkezetbe foglalt törvények 56a. cikke alapján nem teljesítette a legalább hathavi átalánytámogatáshoz szükséges feltételeket.

21 2010. február 5-én P. Dumont de Chassart keresetet indított a tribunal du travail de Bruxelles (brüsszeli munkaügyi bíróság) előtt, amelyben az említett elutasítást arra hivatkozással kifogásolta, hogy az ONAFTS köteles lett volna megítélni számára az árvasági családi támogatást azon biztosítási és szolgálati időt figyelembe véve, amit ő maga szerzett meg Franciaországban férje halálát megelőzően.

22 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban az említett bíróság megállapítja, hogy az 1408/71 rendelet 78. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján az árva lakóhelye szerinti tagállam joga alkalmazandó, és így P. Dumont de Chassart helyzetére 2008. szeptember 1-jétől a belga jog alkalmazandó. A kérdést előterjesztő bíróság azt is kiemeli, hogy az egységes szerkezetbe foglalt törvények 56a. cikke alapján az árvasági családi támogatás iránti kérelem mind az elhunyt szülő, mind a túlélő szülő helyzetén alapulhat. A jelen alapügyben ugyanakkor e kérelem nem alapulhat az elhunyt szülő helyzetén, mivel ő a halálát közvetlenül megelőző tizenkettő hónap során nem teljesítette az egységes szerkezetbe foglalt törvényekben meghatározott, legalább hathavi átalánytámogatáshoz szükséges feltételeket. A túlélő szülő helyzete vonatkozásában P. Dumont de Chassart csak akkor teljesítené e feltételt, ha az érintett által Franciaországban teljesített biztosítási és szolgálati időt Belgiumban teljesített biztosítási és szolgálati időnek kellene tekinteni.

23 A kérdést előterjesztő bíróság azonban úgy véli, hogy az 1408/71 rendelet 72. cikkében szereplő egyenértékűségi szabály végrehajtását az említett rendelet 79. cikkének (1) bekezdése kizárja. Az utóbbi rendelkezés ugyanis, amely az említett 72. cikkre hivatkozik, az ONAFTS által az alapeljárás keretében is tett állításának megfelelően kizárólag az elhunyt, és nem a túlélő munkavállaló által teljesített biztosítási és szolgálati időszakokra utal. Az 1408/71 rendelet 79. cikke (1) bekezdésének, és ily módon az említett rendelet 72. cikkére történő hivatkozásnak a személyi hatálya tehát korlátozottabb az egységes szerkezetbe foglalt törvények 56a. cikke (1) bekezdésének hatályánál.

24 A tribunal du travail de Bruxelles arra keresi a választ, hogy az egységes szerkezetbe foglalt törvények 56a. cikkének (1) bekezdése alkalmazási körének az 1408/71 rendelet 79. cikkének (1) bekezdése által történő ilyen korlátozása sérti-e az uniós jogban kimondott egyenlő bánásmód és hátrányos

megkülönböztetés tilalmának elvét. E tekintetben az említett bíróságnak különösen azon különbségtétel kapcsán támadtak kétségei, amelyet azon szülők gyermekei között kell tenni, akik soha nem hagyták el Belgium területét annak érdekében, hogy más tagállamban folytassanak szakmai tevékenységet, és azon gyermekek között, akiknek az uniós polgár szülei olyan más tagállamban rendelkeztek lakóhellyel, ahol a belga jogszabályok szempontjából releváns referencia-időszakban a túlélő házastárs dolgozott, míg az elhunyt házastárs semmilyen tevékenységet nem folytatott. Az elsőként említett gyermekek esetében ugyanis a túlélő házastárs, aki a referencia-időszakban Belgiumban dolgozott, az elhunyt házastárs által teljesített biztosítási és alkalmazási időszakon kívül a saját maga által Belgiumban teljesített biztosítási és alkalmazási időszakra is hivatkozhat, míg a másodikként említettek esetében a túlélő szülő nem hivatkozhat Belgiumban a más tagállamban teljesített időszakokra.

25 E feltételek mellett a tribunal du travail de Bruxelles az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„A[z] [1408/71] rendelet 79. [cikkének (1) bekezdése] sérti-e az egyenlő bánásmódnak és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának többek között az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt [európai] egyezmény 14. cikkében kimondott – és adott esetben az [egységes szerkezetbe foglalt EK-Szerződés] 17., 39. és/vagy 43. cikkével együttesen értelmezett – elvét, amennyiben olyan értelmezést nyer, miszerint csak az elhunyt szülőre vonatkozik a biztosítási, szolgálati vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi idő összesítésének [az említett] rendelet 72. cikkében található szabálya, és ennek következtében az […] egységes szerkezetbe foglalt törvények 56a. cikkének [(1) bekezdése] a túlélő házastárs számára kizárja – állampolgárságától függetlenül, amennyiben valamely tagállam állampolgára vagy amennyiben [az említett] rendelet személyi hatálya alá esik, és az Európai Unió valamely más tagállamában tevékenységet fejtett ki [az] egységes szerkezetbe foglalt törvények 56a. cikkének [(1) bekezdése] által meghatározott tizenkét hónapos időszakban –, hogy bizonyítékkal szolgálhasson, hogy [az említett] törvények 52. cikke (3) bekezdésének 1. pontja értelmében vett jogosultként hathavi átalánytámogatásban részesülhetett volna a halálesetet megelőző tizenkettő hónap során, míg az a túlélő házastárs, aki akár belga állampolgárként, akár az Európai Unió más tagállamának állampolgáraként [az említett] törvények 56a. cikkének [(1) bekezdésében] meghatározott tizenkét hónapos időszakban kizárólag Belgiumban dolgozott, amennyiben szükséges, jogosult ezt bizonyítani, csupán azért, mert sohasem hagyta el a belga felségterületet?”

## Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

26 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy az 1408/71 rendelet 72. cikkét, 78. cikke (2) bekezdésének b) pontját és 79. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az árvaellátáshoz való jognak valamely tagállamban való megszerzéséhez szükséges biztosítási és szolgálati időszakok összesítése céljából kizárólag a másik tagállamban elhunyt szülő által teljesített időszakok figyelembevételét teszik lehetővé, kizárva a túlélő szülő által teljesített időszakokat. Ebben az esetben az említett bíróság arra keresi a választ, hogy az 1408/71 rendelet rendelkezései összeegyeztethetők-e az egyenlő bánásmód és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának alapelvével.

### *Az 1408/71 rendelet alkalmazhatóságáról*

27 Elöljáróban nyomban pontosítani kell, hogy a belga kormány által az írásbeli észrevételeiben kifejtettekkel ellentétben az elhunyt szülő – mint G. Descampe – jogutódjai nem foszthatók meg annak jogától, hogy hivatkozzanak az 1408/71 rendelet alkalmazására azon az alapon, hogy az említett szülő azon oknál fogva, hogy halálának időpontjában az említett rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében felsorolt egyik szociális biztonsági ágban sem volt biztosított, elveszítette az említett rendelet 1. cikkének a) pontja értelmében vett „munkavállaló” minőségét.

28 Ugyanis az 1408/71 rendelet 2. cikke szerint, amely az említett rendelet személyi hatályát határozza meg, az utóbbi vonatkozik azon munkavállalók túlélő hozzátartozóira, akik az említett rendelet 4. cikkének (1) bekezdése értelmében egy vagy több tagállam szociális biztonsági rendszere szerint „biztosítottak” (lásd ebben az értelemben a 115/77. sz. Laumann-ügyben 1978. március 16-án hozott ítélet [EBHT 1978., 805. o.] 5. pontját és a C-131/96. sz. Mora Romero-ügyben 1997. június 25-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-3659. o.] 21. pontját).

29 Márpedig az alapügyben kétségtelen, hogy G. Descampe, aki 1968 és 2002 között mind Belgiumban, mind Franciaországban folytatott szakmai tevékenységet, e két tagállam szociális biztonsági rendszere alá tartozott. Ily módon a Bíróság elé terjesztett iratokból kitűnik, hogy amennyiben G. Descampe nem hunyt volna el kevéssel a nyugdíjkorhatár elérése előtt, valamennyi fent említett tagállamban jogosult lett volna többek között az 1408/71 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett öregségi nyugdíjra.

30 Mindenesetre nem vitatott, hogy mind G. Descampe halálát megelőzően, mind pedig azt követően az alapügyben szóban forgó árvaellátást kérelmező P. Dumont de Chassart az 1408/71 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése értelmében véve valamely tagállam szociális biztonsági rendszerében biztosított volt, ennek folytán rendelkezett az említett rendelet 1. cikkének a) pontja értelmében vett „munkavállaló” minőséggel, és ebből következően az említett rendelet 2. cikke alapján e rendelet hatálya alá tartozik.

31 Következésképpen meg kell állapítani, hogy az olyan helyzet, mint amelyről az alapeljárásban is szó van, az 1408/71 rendelet személyi hatálya alá tartozik.

*Az 1408/71 rendelet 72. cikkének, 78. cikke (2) bekezdése b) pontjának és 79. cikke (1) bekezdése második albekezdése a) pontjának értelmezéséről*

32 Az árvaellátáshoz való jog kapcsán emlékeztetni kell arra, hogy az 1408/71 rendelet 78. cikkében szereplő szabályok célja azon tagállam meghatározása, amelynek a jogszabályai rendezik ezen ellátások odaítélését, amely ellátásokat tehát főszabály szerint egyetlen tagállam jogszabályainak megfelelően ítélnek oda. Az említett cikk (2) bekezdése b) pontjának i. alpontjából következik, hogy amennyiben az elhunyt munkavállaló több tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozott, az említett ellátásokat azon tagállam jogszabályainak megfelelően ítélik oda, amelynek a területén az elhunyt munkavállaló árvája lakóhellyel rendelkezik. E rendelkezés tehát a lakóhely tagállamát jelöli ki a szóban forgó ellátások odaítélésére egyedül illetékes tagállamként (lásd különösen a C-59/95. sz., Bastos Moriana és társai ügyben 1997. február 27-én hozott ítélet [EBHT 1997, I-1071. o.] 15. és 18. pontját, valamint a C-225/10. sz., Perez Garcia és társai ügyben hozott ítélet [EBHT 2011., I-10111. o.] 39. pontját).

33 Az 1408/71 rendelet 79. cikke (1) bekezdésének első albekezdése szerint az illetékes tagállamnak a saját nemzeti joszabályai alapján kell nyújtania az ellátásokat, „mintha” az elhunyt munkavállaló kizárólag e jogszabályok hatálya alá tartozott volna.

34 A belga kormány azt állítja, hogy az 1408/71 rendelet fenti rendelkezései az árvaellátáshoz való jog megszerzéséhez szükséges biztosítási és szolgálati idő összesítése céljából kizárólag az elhunyt szülő által teljesített időszakok figyelembevételét teszik lehetővé, amennyiben az utóbbi már rendelkezik bizonyos biztosítási és szolgálati idővel abban a tagállamban, ahol az ellátások odaítélését kérik. A fentiekből következik, hogy az alapügyben a P. Dumont de Chassart által a férje halálát megelőző évben Franciaországban teljesített biztosítási és szolgálati idő a belga jogszabályokban szabályozott árvaellátáshoz való jog megszerzése céljából nem vehető figyelembe.

35 E vonatkozásban meg kell jegyezni, hogy az 1408/71 rendelet 78. cikke – e cikk (2) bekezdése a) és b) pontja első bekezdésének szövege szerint – kétségkívül kizárólag az „elhunyt munkavállaló vagy önálló vállalkozó árvá[a]” részére nyújtott ellátásokhoz való jogot szabályozza. E rendelkezés tehát

– ahogyan azt a Bíróság korábban már kimondta – nem alkalmazandó az azon szülő halála folytán árvává vált gyermekek esetében, aki maga nem rendelkezett munkavállaló minőséggel (az 1/88. sz. Baldi-ügyben 1989. március 14-én hozott ítélet [EBHT 1989., 667. o.] 15. pontja).

36 Az is kétségtelen, hogy hasonlóképpen az 1408/71 rendelet 79. cikke (1) bekezdésének első albekezdése az ellátások folyósítása kapcsán (1) bekezdése első albekezdésének szövege szerint kizárólag az „elhunyt” helyzetét érinti.

37 Emlékeztetni kell azonban arra, hogy ahogyan a jelen ítélet 32. és 33. pontjából következik, az 1408/71 rendelet 78. cikke (2) bekezdése és 79. cikke (1) bekezdésének első albekezdése egy olyan „kapcsoló elv” kimondására szorítkozik, amelynek tárgya – olyan árvák esetében, akiknek a szülője munkavállalónak minősül – kizárólag az alkalmazandó jog és az ott említett ellátások folyósítását végző intézmény meghatározása.

38 E rendelkezéseknek célja tehát nemcsak több nemzeti szabályozás egyidejű alkalmazásának és az esetlegesen ebből eredő bonyodalmaknak az elkerülése, hanem annak megakadályozása is, hogy az 1408/71 rendelet hatálya alá tartozó személyek – rájuk nézve irányadó szabályozás hiányában – a szociális biztonsági rendszer nyújtotta védelem nélkül maradjanak (lásd analógia útján a C-275/96. sz. Kuusijärvi-ügyben 1998. június 11-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-3419. o.] 28. pontját).

39 Ezzel szemben e rendelkezéseknek önmagukban nem célja az árvaellátásokhoz való jog létezésével kapcsolatos feltételek meghatározása. E feltételek meghatározása főszabály szerint a tagállamok jogalkotóinak feladata (lásd a C-106/11. sz. Bakker-ügyben 2012. június 7-én hozott ítélet 32. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

40 Az 1408/71 rendelet ugyanis nem alakítja ki a szociális biztonság egységes rendszerét, hanem fenntartja a különböző nemzeti rendszereket, és egyetlen célja e rendszerek. Fenntartja tehát a különböző rendszereket, különböző követeléseket idézve elő ezzel azon különféle intézményekkel szemben, amelyek tekintetében az ellátásra jogosultakat a belső jog vagy szükség esetén a közösségi joggal kiegészített belső jog alapján közvetlen jogosultság illeti meg (a 331/06. sz. Chuck-ügyben 2008. április 3-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-1957. o.] 27. pontja).

41 Európai uniós szintű harmonizáció hiányában minden tagállam szabadon határozhatja meg jogszabályaiban – az uniós jog tiszteletben tartása mellett – a szociális biztonsági rendszer ellátásai nyújtásának feltételeit (lásd ebben az értelemben különösen a C-345/09. sz., Van Delft és társai ügyben 2010. október 14-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-9879. o.] 84. és 99. pontját, valamint a C-388/09. sz. Da Silva Martins ügyben 2011. június 30-án hozott ítélet [EBHT 2011., I-5737. o.] 71. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

42 A fentiekből következik, hogy az „elhunyt munkavállaló vagy önálló vállalkozó” minőség az 1408/71 rendelet 78. cikke (2) bekezdésének és 79. cikke (1) bekezdése első albekezdésének keretében csupán olyan kapcsoló elvet jelent, amely meghatározza egyrészről e rendelkezések alkalmazhatóságát, másrészről pedig az árva lakhelyével együttesen tekintve az alkalmazandó nemzeti jogszabályt.

43 A jelen esetben kétségtelen, hogy az 1408/71 rendelet 78. cikke (2) bekezdése b) pontjának i. alpontjában szereplő kapcsoló elv a belga jog, azaz az egységes szerkezetbe foglalt törvények 56a. cikke (1) bekezdésének alkalmazását eredményezi. Az 1408/71 rendelet 79. cikke (1) bekezdése első albekezdésének alkalmazásával tehát az illetékes belga hatóságok feladata az érintett ellátásoknak a belga jogszabályok alapján történő nyújtása oly módon, mintha G. Descampe kizárólag e jogszabályok hatálya alá tartozna.

44 Amint tehát a fenti rendelkezések alapján kezdetben a belga szabályozás került kijelölésre az árvaellátás odaítélésére alkalmazandó jogként – és egyébiránt az illetékes belga hatóságok feladatává vált ezen ellátások folyósítása is –, az árvaellátásra való jogosultság fennállása a jelen ítélet 39–41. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően az ily módon kijelölt belga jogszabályok, azaz az egységes szerkezetbe foglalt törvények 56a. cikke (1) bekezdésének tartalmától függ.

45 Márpedig e tekintetben kétségtelen, hogy az említett nemzeti rendelkezés az árvaellátáshoz való jog fennállásának meghatározása érdekében lehetővé teszi mind az elhunyt szülő, mind pedig a túlélő szülő által teljesített biztosítási és szolgálati idő figyelembevételét.

46 E feltételek mellett az 1408/71 rendelet 79. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontjában kimondott szabály szerint az illetékes belga hatóságok kötelesek arra, hogy az árvaellátáshoz való jog fennállásának az alapügyben történő meghatározása érdekében – a biztosítási és szolgálati idő összesítésének az említett rendelet 79. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontjában hivatkozott 72. cikkében szereplő elvével összhangban – figyelembe vegyék a túlélő szülő által valamely más tagállamban teljesített biztosítási és szolgálati időt.

47 E rendelkezés ugyanis, amely érdemben árnyalja az alkalmazandó nemzeti jogszabályt azzal, hogy az elhunyt munkavállaló árvája javára előírja a biztosítási és szolgálati időszakok összesítését, semmilyen módon nem korlátozza e nemzeti jogszabály személyi hatályát. Mindemellett meg kell állapítani, hogy e rendelkezés egyáltalán nem utal az „elhunyt munkavállaló” fogalmára.

48 A belga kormány azonban azt állítja, hogy a más tagállamban gyakorolt tevékenységek időszakainak az illetékes belga hatóságok által összesítés céljából történő figyelembevétele megköveteli, hogy a referencia-időszak során egy meghatározott legkisebb ideig Belgiumban tevékenységet folytassanak. Az 1408/71 rendelet 79. cikke tehát csak abban az esetben értelmezhető úgy, hogy az ezen intézményeket a P. Dumont de Chassart által Franciaországban kifejtett tevékenység figyelembevételére kötelezi, ha e tevékenység valamely Belgiumban teljesített biztosítási vagy szolgálati idő kiegészítését tette lehetővé. Márpedig az említett kormány szerint a jelen esetben sem G. Descampe, sem pedig P. Dumont de Chassart nem hivatkozhat ilyen időszaknak a G. Descampe halálát megelőző év során Belgiumban történő teljesítésére.

49 A fenti értelmezés nem fogadható el.

50 Ahogyan a Bíróság a C-257/10. sz. Bergström-ügyben 2011. december 15-én hozott ítéletének (EBHT 2011., I-13227. o.) 44. pontjában kimondta, a családi ellátás odaítélésére illetékes tagállam nem követelheti meg a valamely más tagállamban teljesített biztosítása, illetve szolgálati vagy munkaviszonyon felül további biztosítási idő megszerzését a saját területén.

51 Mind az 1408/71 rendelet 72. cikkének, mind az említett rendelet VI. A. melléklete 7. pontjának szövege, mely utóbbi az árvaellátások belgiumi odaítélésére vonatkozik, egyértelmű. Az első rendelkezés ugyanis megköveteli, hogy az összesítés során úgy vegyék figyelembe „a más tagállamok területén szerzett biztosítási, szolgálati vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi időt”, mintha azt az illetékes intézmény által alkalmazott jogszabályok szerint szerezték volna, míg a második szerint az árvaellátás odaítélése érdekében a másik tagállam jogszabályai szerinti szolgálati, illetve biztosítási időt „figyelembe kell venni” (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bergström-ügyben hozott ítélet 41. pontját).

52 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy az 1408/71 rendeletet az EGK-Szerződés 51. cikke (később az EK-Szerződés 51. cikke, módosítást követően EK 42. cikk, majd EUMSZ 48. cikk) alapján fogadták el, amely felhatalmazta az Európai Unió Tanácsát arra, hogy a szociális biztonság területén elfogadja azokat az intézkedéseket, amelyek a munkavállalók szabad mozgásának biztosításához szükségesek; e célból olyan eszközrendszert hoz létre, amely a migráns munkavállalók és önálló vállalkozók, valamint az azok jogán jogosultak számára biztosítja a különböző országok jogszabályai szerint figyelembe

vehető „összes időszak” összevonását a juttatásokhoz való jog megszerzése és fenntartása, valamint a juttatások összegének kiszámítása céljából (a fent hivatkozott Bergström-ügyben hozott ítélet 42. pontja).

53 Ezen értelmezés szintén összhangban van az EUMSZ 48. cikk céljával – amelyre figyelemmel az 1408/71 rendelet rendelkezéseit kell értelmezni –, amely cél a migráns munkavállalók szabad mozgásának lehető legteljesebb megvalósításához való hozzájárulás (lásd különösen a fent hivatkozott Da Silva Martins-ügyben hozott ítélet 70. pontját és a C-611/10. és C-612/10. sz., Hudzinski egyesített ügyekben 2012. június 12-én hozott ítélet 53. pontját, valamint ebben az értelemben a fent hivatkozott Bergström-ügyben hozott ítélet 43. pontját).

54 A EUMSZ 45. cikk–EUMSZ 48. cikk célja, a végrehajtásuk céljából elfogadott 1408/71 rendelethez hasonlóan ugyanis többek között annak elkerülése, hogy az a munkavállaló, aki a szabad mozgáshoz való jogával élve több tagállamban állt alkalmazásban, objektív igazolás hiányában ne kerüljön kedvezőtlenebb helyzetbe azzal szemben, aki teljes pályafutásának egyetlen tagállam volt a helyszíne (lásd különösen a fent hivatkozott Da Silva Martins-ügyben hozott ítélet 76. pontját és a fent hivatkozott Hudzinski-ügyben hozott ítélet 80. pontját).

55 Márpedig a jelen ügyben annak a tagállam általi elmulasztása, hogy az árvaellátásra való jogosultság fennállásának meghatározása érdekében figyelembe vegye az olyan munkavállaló által valamely más tagállamban teljesített biztosítási és szolgálati időt, aki valamely tagállam állampolgárságával rendelkezik, és egy elhunyt munkavállaló gyermekének túlélő szülője, e munkavállalót kedvezőtlenebb helyzetbe hozhatja azon egyedüli oknál fogva, hogy gyakorolta az EUMSZ 45. cikk által biztosított, szabad mozgáshoz való jogát, és ennek következtében eltántoríthatja attól, hogy házastársa halálát követően az említett rendelkezés vagy az EUMSZ 21. cikk alapján fennálló szabad mozgás jogát gyakorolva visszatérjen származási országába.

56 A belga kormány által felhozott érvek egyike sem alkalmas a fenti értelmezés kétségbevonására.

57 Először is az 574/72 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének a) pontja, amelyre az említett kormány írásbeli észrevételeiben álláspontját alapította, első bekezdése szerint kifejezetten kizárólag a betegségi, anyasági, rokkantsági és öregségi, valamint munkanélküli-ellátásokra vonatkozik. E rendelkezés azonban nem vonatkozik az olyan családi ellátásokra, mint az alapügyben szóban forgó árvaellátások.

58 Ezt követően a fent említett, az említett kormány által a tárgyaláson hivatkozott Perez Garcia és társai ügyben hozott ítélet irreleváns az alapügy megoldása szempontjából, mivel nem az 1408/71 rendelet 72. cikke és 79. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontja értelmében vett biztosítási és szolgálati idő összesítésére vonatkozik.

59 Végül a tárgyaláson is hivatkozott 110/79. sz. Coonan-ügyben 1980. április 24-én hozott ítélet (EBHT 1980., 1445. o.) 13. pontját és a 70/80. sz. Vigier-ügyben 1981. január 27-én hozott ítélet (EBHT 1981., 229. o.) 19. és 20. pontját illetően, noha kétségtelen, hogy a Bíróság ezen ítéletekben kimondta, miszerint amennyiben a nemzeti szabályozás a valamely szociális biztonsági rendszerhez való tartozást attól a feltételtől teszi függővé, hogy az érintett korábban a nemzeti szociális biztonsági rendszerhez tartozott, az 1408/71 rendelet nem kötelezi a tagállamokat arra, hogy hozzászámítsák a más tagállamokban teljesített biztosítási időket azokhoz, amelyeket korábban belföldön kellett teljesíteniük, elegendő megállapítani, hogy a jelen ügy nem érinti a szociális biztonsági rendszerekhez való tartozást, mivel P. Dumont de Chassart a munkavállalók belga szociális biztonsági rendszeréhez tartozott.

60 A fentiekből következik, hogy az 1408/71 rendelet 72. cikke és 79. cikke (1) bekezdésének a) pontja olyan ügyben, mint amelyről az alapeljárásban szó van, egyáltalán nem ellentétes a másik tagállamban elhunyt munkavállaló gyermekének túlélő szülője által teljesített biztosítási és szolgálati idejének figyelembevételével, hanem éppen ellenkezőleg megköveteli e figyelembevételt abban az esetben, ha az

illetékes tagállam szabályozása úgy rendelkezik, hogy nem csupán az elhunyt szülő, hanem a túlélő szülő is – ha rendelkezik munkavállalói minőséggel – jogot formálhat az árváknak nyújtott családi ellátásokra.

61 E feltételek mellett nem szükséges megvizsgálni, hogy az 1408/71 rendelet említett rendelkezései összhangban vannak-e az egyenlő bánásmód és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével.

62 A fenti megállapítások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1408/71 rendelet 72. cikkét, 78. cikke (2) bekezdésének b) pontját és 79. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy ha valamely nemzeti szabályozás úgy rendelkezik, hogy mind az elhunyt, mind pedig a túlélő szülő – amennyiben munkavállalónak minősül – árvaellátásra jogosult, e rendelkezések megkövetelik, hogy a túlélő szülő által valamely más tagállamban teljesített biztosítási és szolgálati időt vegyék figyelembe a jog megszerzéséhez az elsőként említett tagállamban szükséges időszakok összesítése során. E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy a túlélő szülő az említett nemzeti szabályozásban e jog megszerzése céljából meghatározott referencia-időszak során nem rendelkezik semmilyen biztosítási vagy szolgálati idővel e tagállamban.

## A költségekről

63 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

**Az 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel módosított és naprakésszé tett, valamint az 1999. április 29-i 1399/1999/EK tanácsi rendelettel módosított, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet 72. cikkét, 78. cikke (2) bekezdésének b) pontját és 79. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy ha valamely nemzeti szabályozás úgy rendelkezik, hogy mind az elhunyt, mind pedig a túlélő szülő – amennyiben munkavállalónak minősül – árvaellátásra jogosult, e rendelkezések megkövetelik, hogy a túlélő szülő által valamely más tagállamban teljesített biztosítási és szolgálati időt vegyék figyelembe a jog megszerzéséhez az elsőként említett tagállamban szükséges időszakok összesítése során. E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy a túlélő szülő az említett nemzeti szabályozásban e jog megszerzése céljából meghatározott referencia-időszak során nem rendelkezik semmilyen biztosítási vagy szolgálati idővel e tagállamban.**

Aláírások